

Важливою проблемою, котра вимагає системного вирішення, також є нетривалий термін контрактної військової підготовки студентів у ВВНЗ і ВНПВНЗ. Суттєвим вирішенням даної проблеми може стати подовження терміну військової підготовки за більш розширеними навчальними планами й програмами, що підвищить рівень військової підготовки. Зокрема, необхідно за аналогією з системою військової підготовки кадрових офіцерів – курсантів, подовжити термін військової підготовки студентів на контрактній основі до чотирьох років навчання, починаючи з першого курсу навчання у ВНЗ. Проте, на статус таких студентів не повинно розповсюджуватись адміністративно-правове регулювання, котре розповсюджується на статус курсанта – поширення дії військових статутів ЗСУ, закріплення зброї та інші особливості. Реалізація зазначених особливостей у перспективі зумовлює розробку комплексних напрямів удосконалення нормативно-правових актів з адміністративно-правового регулювання організації військової підготовки студентів для проходження військової служби за контрактом у сучасних умовах державотворення.

Література

1. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
2. Указ Президента України «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» від 10.12.2008 № 1153/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008>

Юриньць Ю.Л.

Національний авіаційний університет, Україна

КУЛЬТУРНО-МЕНТАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯК ЧИННИКИ МОДЕЛЕЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасній науці адміністративного права прийнято, при всіх можливих нюансах, розрізняти дві моделі: закрыта модель, що широко використовується в практиці країн, які не досягли належного рівня демократії, коли державне управління розглядається як інструмент для досягнення цілей управління, в той час як цілі управління визначаються правлячою партією чи елітою, а не інтересами суспільного блага і без врахування прав громадян, і відкрита модель, що відображає характер європейського адміністративного права в розвинених демократичних країнах, у правових державах, коли державне управління, як і раніше, значною мірою спрямоване на досягнення цілей управління, але з двома виразними рисами: перша виражена у тому, що ці цілі управління

засновані на уявленнях про суспільне благо, визначених через ряд демократичних процедур; другий визначається тим, що досягнення цілей управління коригується певними цінностями і принципами [1]. Водночас, у кожному окремо взятому суспільстві моделі адміністративного управління не виникають випадково, а є продуктом загального культурного розвитку суспільства. Так, у монографії [2, гл. 2] вказується, що поняття «право» є невід'ємним елементом поняття «культура»; той факт, що право є складовою частиною культури, робить некоректним їх протиставлення як наукових категорій. Як зазначає проф. Ю.І. Семенов [3], культура є досвід діяльності людей, що має у кінцевому рахунку життєве значення для всієї даної конкретної їхньої спільності у цілому. Цей соціально значущий досвід життєдіяльності людей закріплюється в культурних артефактах. У статті [4] зазначається, що домінуюча у сучасній науці культурно-центристська парадигма наголошує на визначальному впливі культури на умови життєдіяльності людей, що змушує переорієнтовувати наукові погляди з аналізу політичного і економічного контексту в соціокультурний, наголошуючи на пріоритетному дослідженні культурно-ментальних чинників. Саме останні в межах конкретної культури не тільки впливають на формування ціннісних орієнтацій та диспозицій, а й визначають відповідні ціннісні експектації (очікування), які, у свою чергу, вимагають для їх задоволення відповідного типу економічної і політичної організації. При цьому згідно голландському досліднику Г. Хофстеде, всі культури класифікуються як індивідуалістські або колективістські. В індивідуалістських суспільствах люди керуються власними інтересами і цілями. Серед основних цінностей таких суспільств домінують: повага прав людини і висока цінність окремого людського життя. На противагу таким товариствам колективістські передбачають повне «занурення» від народження в інтересах своєї групи (сім'ї, клану і т.д.) в обмін на безпеку (хоча часто і відносно). Власні інтереси майже не враховуються, якщо суперечать або не підтримуються групою [4]. Таким чином, має місце певна кореляція між класифікаціями культур та моделей адміністративного управління.

Порівняємо деякі ознаки суспільств із різними типами культур [4, 5]:

Колективістські культури	Індивідуалістські культури
Домінуюча роль держави в економіці	Обмежена роль держави
Низька доля валового національного продукту на душу населення	Висока доля валового національного продукту на душу населення
Держава контролює ЗМІ	Вільна преса
Пріоритет ідеології рівності	Ідеологія особистісної свободи
Переважають колективні судження і рішення	Цінуються самостійність та індивідуальна ініціатива
Високо цінується слідування гармонії в групі і ухилення від конфронтації у спілкуванні	Високо цінуються власна думка і точка зору
Належність до групи – основна ознака самоідентифікації	Власні досягнення є основною ознакою самоідентифікації
Протиставлення «ми-свої» – «вони-чужі»	Диференціація «Я»-ідентичностей на основі індивідуальних якостей

Рекомендації знайомих та родинні зв'язки відіграють велику роль у вирішенні виробничих питань	Кадрові питання регулюються на основі приписів та об'єктивних критеріїв кандидатів
Ідентичність ґрунтована на соціальній системі	Ідентичність ґрунтована на індивіді
В особисте життя втручаються інститути та організації	Право на особисте життя
Традиційне суспільство	Модерністське або пост-модерністське суспільство
Ціннісні стандарти відрізняються всередині групи і поза нею	Одні цінності застосовуються до всіх: універсалізм

Таким чином, ознаки типів культур певним чином корелюють з тими ознаками, які дозволяють відрізнити відкрите (демократичне) від закритого (авторитарного, традиційного) суспільства. Наприклад, відповідно до методики Хофстеде-Боллінже, виділено 8 типів культур, серед яких 5 типів відносяться до культур низької або помірної ієрархії і високого рівня індивідуалізму чи свобод особистості (Великобританія, Австралія, Канада, Данія, Норвегія, Фінляндія, Голландія, Австрія, Німеччина, Швейцарія, Бельгія, Іспанія, Франція, Португалія), 2 типи – з високим рівнем ієрархії, низьким рівнем індивідуалізму (Туреччина, Ліван, Іран, Пакистан, Індія, Тайвань, Таїланд, Філіппіни, Сінгапур), 1 тип – з помірним рівнем ієрархії та індивідуалізму. Видно, що наведені переліки країн перших 5 типів відповідають уявленням про ті країни, де діє відкрита модель європейського адміністративного права, інші – закрити та частково закрити модель адміністративного управління.

Література

1. Галлиган Д. Административное право: история развития и основные современные концепции / Д. Галлиган, В.В. Полянский, Ю.Н. Стариков. – М.: Юрист, 2002. – 410 с.
2. Право и культура: монография / В.С. Нерсисянц, Г.И. Муромцев, Г.В. Мальцев и др. – Центр правовых исследований и развития законодательства. – Электронный доступ: <http://www.centrlaw.ru/publikacii/page35/index.html>
3. Семенов Ю.И. Личность, общество, культура / Ю.И. Семенов // Философия и общество. – 2001. – № 3. – Электронный доступ: http://scepsis.net/library/id_29.html
4. Романуцький В.М. Континуум «індивідуалізм – колективізм» як основний вимір сучасної культури (за Г. Хофстеде) / В.М. Романуцький // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2013. – № 3. – С. 97-101.
5. Куликова Л.В. Межкультурная коммуникация: теоретические и прикладные аспекты. На материале русской и немецкой лингвокультур / Л.В. Куликова : Монография. – Красноярск: РИО КГПУ, 2004. – 196 с.

студентів за контрактом виступає добровільна основа, котра гарантована законодавством і є реалізацією конституційного права громадян України на вільний вибір професії, викладеного у статті 53 Конституції України.

Сучасний порядок військової підготовки студентів для проходження військової служби за контрактом, окрім законів України, регулюється також підзаконними нормативно-правовими актами, серед яких Указ Президента України «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» від 10.12.2008 № 1153/2008 [2]. Даний нормативно-правовий акт абзацом 1 статті 2 Загальної частини визначає, що проходження військової підготовки у ВВНЗ і ВНП ВНЗ прирівнюється до військової служби за контрактом. Проте слід зазначити, що така військова служба зараховується курсантам, що прямо указано у даній нормі, отже дія даної норми розповсюджується на студентів, котрі у процесі військової підготовки у ВВНЗ і ВНП ВНЗ набувають статус курсанта. Вважаємо, що така військова служба має розповсюджуватись також і на студентів під час проходження ними військової підготовки у вказаних закладах з огляду на те, що програма військової підготовки включає у себе набуття необхідних знань й виконання інших вимог, споріднених із основними елементами проходження військової служби.

Отже, адміністративно-правове регулювання організації військової підготовки студентів для проходження військової служби за контрактом здійснюється сукупністю нормативно-правових актів, серед яких закони України та підзаконні нормативно-правові акти, котрі визначають порядок зарахування для проходження підготовки, умов її проходження, відрахування та закінчення, а також інші аспекти функціонування системних елементів даної підготовки. Особливостями такої підготовки виступають ознаки добровільності проходження підготовки і подальшої військової служби, а також її нормативно-правового забезпечення. Останнє виявляється у спільному адміністративно-правовому регулюванні організації військової підготовки підзаконними нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України та Міністерства охорони здоров'я України, а також локальними нормативно-правовими актами, взірцеві форми яких визначено у підзаконних актах. У той же час, нормативно-правові акти, котрі забезпечують таку підготовку студентів, потребують значних уточнень та доповнень. Зокрема, уточнень вимагає термінологічний інструментарій, коли спільним недоліком значної кількості нормативно-правових актів є ототожнення поняття «курсант» і «студент», нечітка визначеність їх статусу та інші аспекти, зазначені вище.

Окрім цього, важливим недоліком виступає неурегульованість особливостей військової підготовки студентів-медиків у окремому комплексному нормативно-правовому акті. Необхідно також провести уточнення і у локальних актах регулювання, зокрема у взірцевих формах договорів/контракту у частині недопустимості односторонньої відмови від окремих положень договору/контракту тощо.